

GRĂDEA-MARE (NAGYVÁRAD)
19 Iunie st. v.
1 Iuliu st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 25.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Amorul Elenei.

I.

Mami întrebat adese, de ce cu-atâta chin
Viața mi-o zarnesce cumplitul meu destin?
Și n'am știut respunde, când ești o scrisoare
Trăisă de un suflet ce-l am mai drag sub sôre.
Cu tremur ieu scrisoarea, la sinul meu o string,
De-atâta fericire așa-mi viniă să plâng.
Am înțeles acuma, de ce-s nenorocită,
Fiind c'asă de iute me simt eu fericită.

II.

Și vezi, când t'ă cu fruntea plecată pe-a sa mână
N'ăntec fara nuse cu glas încet și gâdnă,
C'ă nuntea-i transparentă colindă lumea n'ntregă,
Unza d'asă n' venturi, ca paserea pribegă,
C'ă simțind pustul ce viața-i impresoră,
Rimă ferbinte din ochiu-i se străcoră;
E atunci de-o parte se stau la el privind,
Nu înima n' peptu-mi de milă tresărind,
Neastempr' dulce s'el tulbur, s'el deștept,
Zăndrind c'riste stringându-l lin la pept.
Ată ferice pe-acel care și-i drag,
C'ă n'ăntec în lume la sin s'el stringi cu drag.

III.

Ci și totuș me gândesc
C'ă n'ăntec s'el nu citesc,
C'ă n'ăntec n'ăntec mai scrii,
C'ă n'ăntec pustă.
C'ă n'ăntec gândi la tine,
C'ă n'ăntec la mine.
C'ă n'ăntec,
C'ă n'ăntec r'eu imi va păc!

M. Pompiu.

u. l.

meșeu pe om slab,
C'ă n'ăntec grierii mai
C'ă n'ăntec în vre-o mo-

cirlă depărtată il apacă niște căscături țapene și adorme ca pământul. Épa atunci pe picior printre copaci și peste ripe cine scie unde și n'cătrău. Nu o fi durmit Pădurețul tocmai mult, dar însădar, căci când s'a trezit colo după miezul nopții épa perise de parcă n'a mai fost de când e lumea, și caut'o nene decât scie unde.

Dă Pădurețul incóci, dá incolo peste vrémuri și bolovani, peste d'emburi și peste ripe, dar ia de unde nu e! Cum stătea el așa măhnit frământându-și firea ce s'ă facă își aduce aminte de rëndunică, scutură pe-nișóra ce avea dela d'ensa și rëndunica pe loc fu acolo întrebându-l ce nevoie l'au ajuns și la ce i-ar puté ajută.

Pădurețul i spuse necazul, ér păsERICA o luă peste v'êrfurile copacilor, printre stânci și vâi pe unde scia ea, și colo despre d'ină écăt'o numa vine gonind épa din d'êrpeț cu o c'etă întregă de surori de ale ei; veđi că me rog dvóstră épa s'ă ascunse într'o scobitură de stâncă și rëndunica o aflase acolo.

Pădurețul mulțumesc rëndunicii, ia épa din d'êrpeț și o duce stăpâni; și nu r'ésărise încă s'órele până a și dat'o in sémă. Mama Păduri inholbă din ochi v'êdând acest lucru, mai d'ădú niște ghionturi iepu și căută s'ă nece mânia in sufletul seu plin de p'ecate.

Colo despre s'éră ia voinicul épa érăș din d'êrpeț și merge cu propus tare de a se ține in putere in pro-tiva vrăjmașului de somn.

Dar multe își propune omul și cu puține din propusurile sale s'ă alege la sf'êrșit de vreme. Așa și Pădurețul. A dus'o el cât a dus'o, mai num'ând stelele ceriului, mai fluerând din buze câte-o doină liniscită din țera lui; dar colo după miezul nopții, când coboră lucéferul cătră scăp'etat și grierii își lungese cântecul il apucă niște căscături ca acelea și pace d'a se puté ține pe picioare.

— M'oiu intinde o lécă, că tare-s rupt de drumuri, — își d'ise el in gândul lui.

Și cum s'au lungit pe covorul molatec de pajisce au adormit ca cel ce nu-i pe lume.

Épa atunci o ia prin c'odru iute ca o furtună ne-praznică de p'ărăiau vr'escurile și scăp'arau bolovani sub copitele ei oțelite și se ascunde binișor cine scie in ce infundătură.

Când începea a se respândi c'etă nopții se pome-nesce Pădurețul sp'ariat ca cel cu gânduri mari și multe și dá după épa.

In o singură raită ocoli el t'otă impregiurimea aceea, dar s'ă întorse érăș de unde a plecat cu fr'asudată de obsesă fără t'ec de isbandire.

În acea clipă îndoiosă își aduse aminte de șopêrla, ce scăpase dela mörte și ce-i făgăduise ajutor în vreme de lipsă. Ia el iute solzul ce avea dela densa și-l scutură odată cu nădejde. Și nu trecu vreme de o clipelă până auzi șușuiel prin erbă șopêrla noastră de mai nainte.

— Ce nevoie te-a ajuns Pădurețule? — îl întreabă ea grăbită.

— Ecă ce și ecă ce vecină draga, — i dîse flăcăul destăinuindu-și necazul.

Șopêrla nici un ascultă vorba din urmă, ci o luă la fugă prin găurile ei întunecoșe și pe când se albise de ziua ecăt'o numai cu o cetă întregă de surori de ale ei, gonesc din săltăți bieta epă care se ascunsese în semne în atare găvăună sub pămênt, pe unde penemul șopêrlilor.

Pădurețul parcă apucă pe Dumnețeu de picior, își vedu epa, mulțumi șopêrlu pentru ostenelă și se spre arêtare erâncenei sale stăpâne.

Mama Pădurii clântăni numa din dîntșori, când i venind și în acea mânia turbată juăpui de câteva ori epa cu un par de fag ce avea la îndemână; er prin crieri i trecură gânduri grele despre acest băețoi nêsdravên și isteț.

A treia dî după prânț scôte Pădurețul epa pentru cea de pe urmă oră la pășune și-și propune cu totă taria sulletului seu să nu se lase cuprins de acea rușinosă slăbiciune.

Dar er trece miețul nopții, er încep grieri a căută a lene și er il apucă pe Pădureț niște flori somnoroși și fără să vré cade pe erbă amêtit. Pentru că me rog dvóstră eră acêsta măestria babil și ori cât se se fi ținut în putere flăcăul nostru nu putea eși la capêt.

Atunci epa o ia erăș pe picior și într'o clipă a perit ca o nălucă.

A fi durmit binișor Pădurețul, pentru că când s'a deșteptat cântau rëndunelele și se zoria în rêsărit. Iute dă el o raită prin tufișurile din pregiur, dar ori ce în lume ar fi dorit găsiă numai epă ba.

Măhnit până 'n suflet cum eră atunci își aduce aminte de solzul din urmă, ce mai avea dela sciucă; il scutură odată cu putere și nu trecu o clipă până își scôte sciuca capul din părăușul de alături întrebând pe Pădureț, că la ce nevoie a ajuns și la ce i-ar puté ajută?

Flăcăul i destăinuî necazul și o rugă să-l scótă din primejdie, decă-i stă 'n putere.

— Nu te teme Pădurețule, că decă-i vorba numa de atata, nu-i multă bătae de cap, să fim numa sănêtoși și să fie bine în lume și 'n țeră.

Și o luă sciuca în a josuliă iute ca fulgerul de se tulbură apa părăului pe unde trecea. Cine scie prin ce bălturi și prin ce mări a fi umblat sciuca cu surorile ei de abia când eșise sôrele ca o secere de-asupra munșilor a venit cu epa udă și fleoscăiță ca vai de ea; fiind că boeri dvóstră acêsta invêtată tâlhăroică să ascunsese într'un colț de mare cine scie la care capêt de lume.

Pădurețul voios mulțumesce șopêrlu pentru ajutor, ia epa înainte și pe când rêsăria sôrele o dădea băbărcii în sêmă.

Mama Pădurii să poenescă de necaz, nu alta, ca a scôpat din mână acest bujor de feciorăș, bufnesce de câteva ori în cóstă bieta epă și-i dîce flăcăului:

— Bine voineci și-s'a impliat anul, te poți duce unde-i vrea, că ai cap bine invêtat. Dar alege-ți mai nainte din acești trei mânzi unul, că pate-mi-se că au fost tocnela.

— Apoi de maică dragă, mi-siu lua pe cei mai că nu pré mare slujbă țî-am făcut, — dîse Pă-

durețul puneră căpêstrul în capul mânzelor de a treia dî.

Baba a perit odată în mânia ei vedend că și acum i scie flăcăul tainele.

— Ia fii cu minte Pădurețule și nu luă prăpălitu acela de mánz, — i dîce ea; — pentru o slujbă ca aceea ce mi-ai făcut cum pot eu să-ți dau o mîrtogă de cal, că mi-ar eși în lume vestea de sgărcită și mar uită Dumnețeu până aș mai căpêta un slugheș ca tine. Nu-i veți pe ăștialaiți doi cât sînt de trupeși și de sprintenei, alege-ți unul dintr'ênși să nu eși din casa mea nemulțumit.

— Să te vedă Dumnețeu maică și la bine și la rêu pentru milostenia dumată, da eu sînt indestulat și cu atata. C'un flăcău sărac cum sînt și eu se potrivește mai bine mîrtogă acêsta decăt armășarii peia sprinteni. Despre acêsta parte nu te îngriji dumnia ta, că vină mea a fi decă nu mi-am ales când mi-a fost la îndemână.

— Da bine fêtul meu, prost mai ești de fugi de bine, — dîse baba. Bagă de sêmă că-i ave nevoie în drumurile tale de un cal de încălecat, care să-ți fie și la bine și la rêu credincios tovarăș, și bagă de sêmă, că mánzul ce țî-ai ales și-a lăsă pe la juratate de drum ôsele cu ciôarele. Și ț-o spun de pe acum, că a doua oră nu te-oiu mai slobozi în herghelie să alegi.

Dar pace de invoire; Pădurețul lua mánzul de căpêstru sărută pe Mama Pădurii în mână și scote i grai:

— Remâneți sănêtosă maică; ve mulțumesce pentru găzduire și Dumnețeu să ve blagoslovescă averile și să ve lungescă dîlele; că eu m'ou trage cătră coliba mea.

Băbărcia făcea spumar la gură în mânia ei și încep să plănuescă alte meștesuguri ca să-l rețibietul Pădureț și să-i ia vestitul ca la șușui.

Dar nici Pădurețul nu a stat locușii cu m tovarăș. Au mers ei din pes numa ca sale de cături, er când au cotit după un desu, întur cepe mánzul a-i vorbi flăcăului cu glas de o chip:

— Dumnețeu să te norocescă stăpâne, c sesu din închisôrea spurcată, în care me alla fâta amar de vreme; că nici nu mai puteam că s'ar allă cineva, care eu primejdia veți scótă pe mine.

Atunci se întorse mánzul de trei ori pes să făcú nene un șomulean nêsdravên și să pôte cutieră pămêntul într'o clipelă de Pădurețului mai departe:

— Sui pe mine stăpâne și te nu ne-om oprî până la Mamonul te trage inimióră.

Pădurețul să cam umi călecă armășarul să prin nu să asvêrli odată asupra pămêntului rîle. Și în câteva dî lumii nôte și trecură lăsând în urma lor p codului seu și sbu ruzitor.

S'a dus Pădurețul prin lumea Sme și-i numa că ajung

Aici nu sciu e nu-i acasă, i-o spu cum să facă i dîce frumoasă lui țîna

Înră Pădurețul cu fosta lui stăpâne

roși de plânsete. Cum îl vede ea pe Pădureț începe să ridă și să plângă, fiind că nu scia să se bucure său se se temă de acesta întâlnire, ăr Pădurețul incremenit de frumșele ei i dice:

— Vină!

Atunci se auzi o pocnitură ingrozitoare de se cutremură palatul până 'n temelii, Dina tresări inspăimântată și dise:

— Pentru Dumnezeu vine Sméul!

Eră me rog buzduganul Mamonului, care de câte ori viniă acasă, îl svêrlia de câte 17 poște înainte; buzduganul lovia în pörtă cu atâta tãrie de se sguđuia și se pune singur în cui.

Pădurețul pomenit parcă dintr'un somn plin de plăceri liniscesce. Dina, ia buzduganul Sméului din cui și esind înaintea pörtii îl svêrle îndêrpt cu atâta putere, de a trecut pe lângă urechea Mamonului cale de 7 poște îndêrpt.

— Aha vitézul meu creștin, — dise Mamonul auzind sbãrnăitura pe la ureche, nu ți-ai nimerit omul, că chiar Pădurețul se fii și te-oiu ajunge.

Pădurețul nu mai așteptă nimic, ci luă pe Dina lui în brațe, se puseră amêndoi pe cal și o luă calul la fugă ca un orcan cu mii de aripi cătră lumea noastră.

Abiă au plecat ei și Mamonul a și sosit acasă; i spuse armăsarul lui, că Pădurețul a fost acolo și i-a dus Dina.

Mamonul se puse la o mésză linisicit și-și întrebă armăsarul astfel:

— Mai pot bê o bute de vin și mai pot fumă o majă de tutun până vom plecă în urma lor, Murgul meu.

— Ba nu-i bê o picătură și nu-i trage un fum, — i dise armăsarul, — căci sub dênșii e fratele meu cel cu 9 inimi și ale mele 7 în veci nu se pot mészură cu dênșul.

Mamonul mánios îl juăpuesce de câteva ori și încãlecându-l îndată se aruncă turbat în urma Pădurețului.

Dar însedar, căci ei abiă erau pe la jumătate de drum, când Pădurețul și trecuse în lumea noastră stringând la pieptul seu infocat pe Dina cea frumósă, ăr Sméul neputend intră în acesta lume s'au intors îndêrpt.

A ajuns ei la locul unde fusese palatul Dinei și într'o clipelă se ridică în acel loc un nou palat strălucit, blánit cu smalt din sóre și pardosit cu marmoră și pietri scumpe, cu tóte bogățile celui de mai nainte; câmpurile se curățiră de mărăcini și se umplură cu covóre verđi de séménături grase, cu flori feliturite și cu glasuri atrăgátore.

Atunci i spuse Pădurețul Dinei sale că o iubesc, ăr ea cu lacrimi în ochi îl sãrută lung și infocat, drept respuns plin de înțelesuri; ăr în mimele lor s'or fi petrecut lucruri, care tineretul le înțelege și după care bêtránii suspinã la marginea vieții lor.

N'a trecut apoi multă vreme, me rog dvóstră, până s'au legat pentru vecie acesti tineri și au făcut un ospet ca acela cum drept se ve spun nu s'a mai făcut de când e lumea poveștilor. Fost'au acolo ține fermecátore, surori de ale miresii, fost'au Feti-frumóși cu fețe rumene, fost'au crai și impérați cu crãesele și impérãtesele lor din tótă lumea, fost'au tatăl și mana Pădurețului cu tótă boerimea țerii lor, fost'au lume și țerã și au mai fost un povestăș mincinos și păgubaș. Și n'am veselit acolo 9 luni și 9 zile și aș mai fi stat, decã nu m'ar fi umplut frica și dorul; că de o parte me frigeau la inima ținele cu ochii lor doioși, ăr de altã parte se încruntau cătră mine Feti-frumóșii când me scãpau câte-odată a trage cu ochiul vre-unei ține

fără Feti. Eu mai cu minte i-am lãsat acolo și am venit la dvóstră se ve spun o drãguțã de poveste, cum n'a fost și nu mai este, ca decã veți vre se credeți, ăr decã nu se mergeți se vedeți; că Pădurețul și Dina lui decã n'au murit trãiesc și ađi fericiți ca ángerii în raiu.

I. T. Mera.

Sórtea, Fatul și Ursita.

— La poporul român. —

I.

De multe ori s'a scris și s'a đis, ca se ne interesãm de tot ce auzim din gura poporului. Poporul e cartea, în care se află tot aceea, ce criticii cêrcã și doresc.

„Pãstrați tradițiunile!“ — dice Apostolul. Un adevêr aceste, ce ar trebui se se scrie pe fruntea ori-cãrui popor, întocmai cum au scris Academicii lui Platon pe frontispiciul academeii lor: „Sufletul e nemuritor!“... Tradițiunile întru adevêr sânt nemuritoare. Și cine le face nemuritoare? Poporul și numai poporul, ăr nu boerii seu domnii din salone, cari privesc în ele un ce superstițios, de ris și inconvenient vede dómne! cu spiritul lunei moderne, în care se tãvălesc!

Pe timpul, când poporul formă o unitate mai strinsă, când adevã lumea nu erã atât de procopsită, când domnul, boerul, nu erã plin de idei moderne scãlciate, ci pãstrã și el de datinile strãmoșești, când la óspete boerilor se auzia vióra mãiestrã a vre-unui Barb-lãutar, atunci se înțelege că datinile, credințele, tradițiunile Românului erau în mare vigóre chiar în clasele înalte a societãții romãnesce. Erã timpul, când chiar Domnii și boerii bêtrãnei Moldove țineau, ca la nunțile fiilor lor se se efectueșcă tóte datinile apãrținetóre de acel act.

Atunci apoi și acolo puteai se-ți desmerđi ochii, privind cãtrința romãnescã, ce o purtã cu falã și grãcie moldovencele! Atunci și acolo puteai se-ți indulcesci sufletul și se-ți mângãi inima, când îți viniã la urechi dulcea melodie romãnescã din vióra vre-unui lãutar, ce „cãntã romãnesce“ și te adormiã!

Astãđi? S'a schimbat lumea, frate. Par că Românul nu ar avé jocuri și hori destul de frumóse, încãt se fie necesitat ca la o petrecere cât de micã, se adaugã și câte de tóte jocuri strãine. S'a schimbat mașina lunei și putem esclamá cu Pliniu: „Heu mores, Fabricii nos pudet!“

Intru adevêr, putem dice că multe obiceiuri și multe cãntece bêtrãnesce au dispãrut? Grãcie unor bãrbați ca Alecsandri și alții, cari interesându-se de tesaurul neprețuit, ce se află în sinul poporului nostru, au obosit și au adunat tot ce numai au putut, se formã est-mod basea edificiului literaturii naționale.

Și óre nu sânt ei aceia ce au arêtat lumii, că Românul prin limba sa atât de doioșã, prin cãntecele sale atât naturale, prin datinile, credințele și superstițiunile sale atât de vechi e mai aprópe de vechii Románi, de cât gințile romanice occidentale?!

„Ce ve mai trebuie alte mãrturii? Ce ve mai trebuie atâtea documinte pentru a arêta originea Românului? Nu are Român limbã? Nu e acesta un documint?... Faceți pe Hunfalvi, pe Roessler și alți pseu-do-herodoți se cetescã acest documint și apoi, de ar întrece cu judecata lor istoricã chiar pe Machiaveli, nu cred se mai scrie atâtea bãrfele despre noi!“

Nu are Românul obiceiuri, port, jocuri, umorul român? Durere! Adversarii, cari mângesc hãrtia, scriind despre noi nu le cunosc, și totuș cutézã se ne judece!

Dar ce?! Tot Românul știe, că mulți cari scriu despre el, nu scriu din impuls științific, ci mai mult din ură și dispreț. Abia câte un Jung mai apără pe bietul Român! Ne mângâiam însă, că minciuna nu ține trântă mult, și că în urmă, cei ce au făcut-o, vor deveni disprețul generațiunii următoare!

Deci merită ca fie-care Român să se intereseze de ce e a lui. Și ce e a lui? Limba, frumoasă sa limbă; datinile, portul și altele aduse de pe malurile Tibrului bătrân. Aceste sunt ale lui. Dacă le va iubi va trăi; dacă nu, va apune și va muri; căci popor fără limbă națională, datini, tradițiuni, proprii lui, nu se poate cugeta precum tu se ține cugetă stat fără teritoriu. Când vrei să estermi pe un popor, iei limba, răpesc-i obiceiurile și poporul acela nu va mai exista! Ferul nu e în stare a zdrobi pe un popor și nu are acel efect, ce-l are răpirea limbii, a datiniilor și a portului. Forțe minunate dăce filo-românul Vegezzi Ruscala cu privire la limba unui popor: „Pentru un popor e mai mare rușine a-și pierde limba națională, graiul sufletului său, de cât a-și pierde chiar libertatea!”

Dar să ne vedem de lucru!

II.

De când se naște omul până ce moare, el e comitat de un ce, ce lumea îi dăce: „Sorte”. — „Așa mi-i sorțea!” — „Ca să se me las după sorte!” — Est-mod auzim pe oameni de nenumerate ori. Est-mod auzim dăcând de multe ori pe poporul român. Și acesta o dăce Românul, de orice dăsa lui isvorește din inima sa, din acea inimă dedată cu suferințe, din acea inimă, ce simțesce! Par că se mai mângâie bietul Român când esclamă: „Dacă mi-e așa sorțea?”

Credința ce o are Românul despre puterea Sortii asupra lui, e foarte vechiă; ea e prefăcută deja în sânge și est-mod operează instinctualmente și mecanice asupra lui. Dacă vre-un om se înecă, pere în rebel, suferă vre-o nefericire mare, Românul dăce despre unul ca acesta: „Așa i-a fost sorțea!” Românul crede, ca de când omul se naște până moare, asupra lui influențează un fatalism și că el e spus deosebitelor întemplări; așa despre unul crede că e spus norocului în totă viața sa, despre altul din contra. Când vede pe un om ce-i merge bine, el dăce: „Norocul nu-i dorme nici odată”. Dar despre unul, căruia-i merge rău, dăce: „I-a perit norocul!”

Din acel motiv că întemplările însemnate, ce vin asupra omului formeză o întipărire, ce cu greu se scerge, omul în continuu își aduce aminte de acele întemplări, continuu se ocupă de ele și cugetă la cantitatea și calitatea lor. Ci neputând afla adevărata cauză a acelor întemplări, fie bune fie rele, el și-a întipuit o cauză unică, pre cât de nedreptă față de oameni, pe atât de schimbătoare; și pe acesta cauză a numit-o: „Sorte”, adică sorgintea întemplărilor atât bune, cât și rele. De aci apoi omenimea deosebesce între sorte bună și sorte rea.

Dar iubitul nostru popor român, când e pătruns de ceva rău, de multe ori se servesece numai de cuvântul „sorte” fără a mai spune că ce fel de sorte. D. e. „Așa vre sorțea!” sau: „Mult se mai jocă sorte cu mine!” „O! Sorte! Sorte!” etc. Er când el se află în dubiu cu starea sa în viitor, în cât nu știe că i va fi mai bine ori tot rău, el dăce: „Me las în mâna sortii, ce-o vră, acea o fi!”

La o întemplare bună Românul dăce mai mult: „Noroc mare”, de cât: „Sorte bună”. Mare noroc m'a mai bătut. Cu totă acestea, el totdeauna presupune aci puterea sortii, care i-a trâmăis norocul său fericirea.

De unde când un Român dela țară întâlnește pe altul mergând la țerg cu o părechia de boi spre ven-

țare, el totdeauna-l întemplină cu binevătarea: „Terg bun și noroc!” sau: „Noroc bun la țerg!”

El aplică cuvântul „Sorte” mai mult pentru a însemnă prin el un jug greu, ce omul poartă pe pământ; er „Noroc”, spre a însemnă totdeauna: „Intemplări fericite, casuri bune și norocose”.

Chiar est-mod e și la alte popore, atât vechi, cât și noue. Când Latinul vechiu voia să esprime un rău venit asupra lui, el dăcea: „Causus me afficit”; sau: „Sic Fata sunt”; sau: „Est-ne tibi Causus”; sau: „Doleo casum tuum” etc. Germanul sub cuvântul „Fall” de asemenea înțelege mai totdeauna o întemplare rea și nefericită, sau un joc sburdalnic al Sortii. D. e. „So ist der Fall!”

La totă poporele a fost și este credința, că fie-care om e spus altfel la puterea sortii, de cât altul. Toți oamenii cred, că fie-care om și-are sortea sa, care-l urmărește pretotindena: „Causus ubicum, que suum sequitur”. Despre fie-care om se cugetă, că în momentul, când se naște și stă sorțea lângă el, și acesta apoi îl conduce în viață. Ba Turcii cred că la fie-care om a scris Dăeu, cu degetul pe frunte punctele principale din viața sa, dar oamenii muritori nu pot cetă acele litere, ei nu le ved. Și acesta superstițiune încă e pentru Turci un ce care involve în sine un „destin” orecare, o croire orecare a sortii. Și poporul nostru român dăce: „Nu ție scris pe frunte să dobândesci ceea său ceea!”

Er vechii Egipteni, părinții științelor și a magiilor, încă aveau multă trebă cu sorțea. Ei s'au nisuit ca să potă afla voia viitoare a Sortii din brasdele de pe mâne; de unde „Chiromantia”, ce o eserceasă, până aci pe la noi unele țigance șirete. Ei cugetau că brasdele mânuirilor, nu sunt alt-ceva de cât vre-o scrisore, ce ei nu o pot descifra. În urmă prin multă esperință și observare, au ajuns la atât, în cât de multe ori spuneau omului ce va fi cu el în viitoriu.

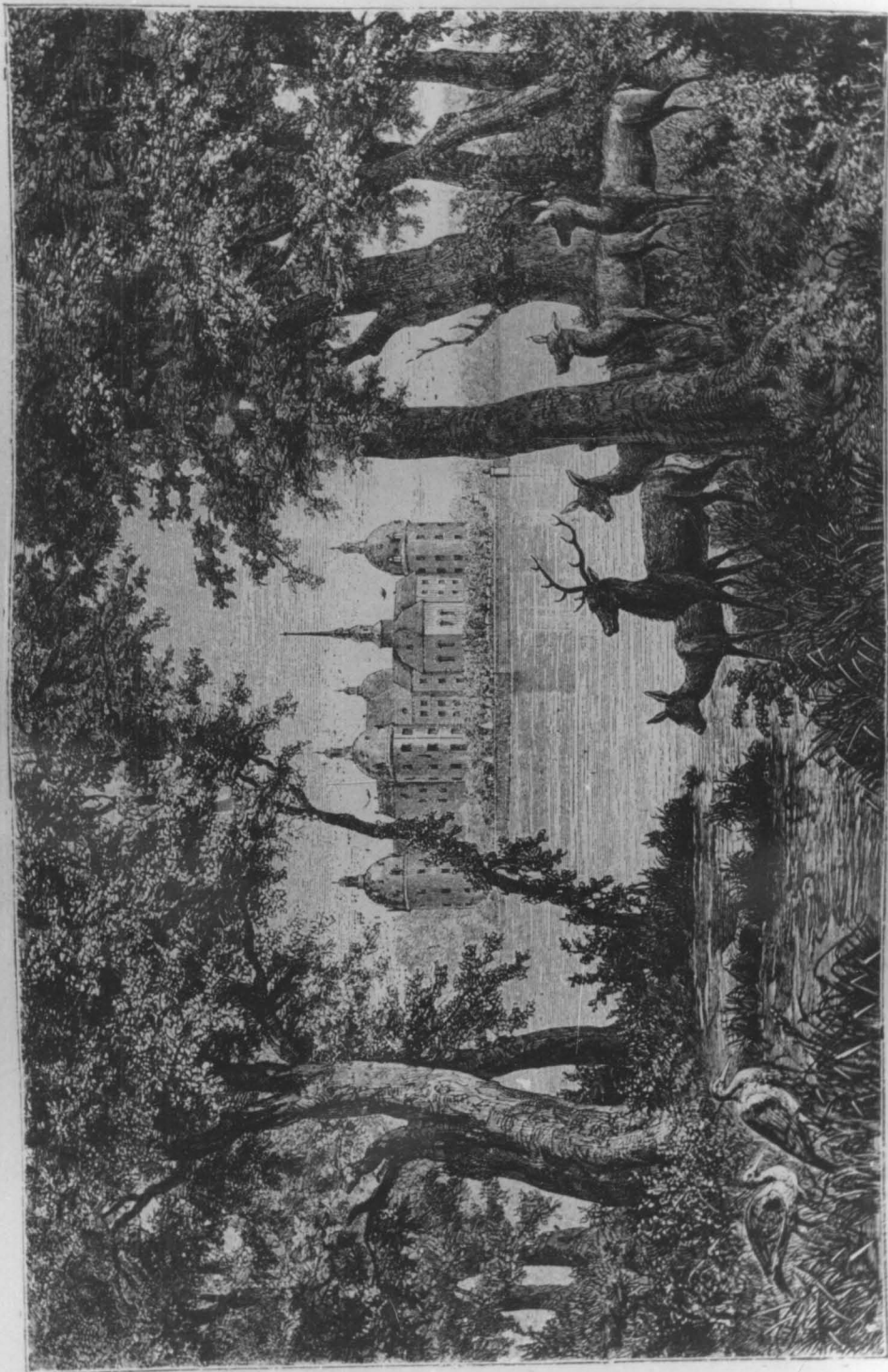
Tot est-mod au fost și Germanii vechi cu vechia și prima lor scrisore numită: „Rune”, pe care o au luat dela niște betişore de frasin numite „Runen” ce le folosiau pentru a esplică din ele viitorul. De unde apoi Runele gothice.

Fenicienii și în genere rasa semitică și-a format scrisorea dela drepta spre stânga, din imaginarea, că puținii oameni sunt îndreptați și conduși spre fericire și noroc (spre drepta), ci mai mult sunt îndreptați spre nefericire și necas (spre stânga) de vre-o fantoma nevedută de oameni.

Am amintit că fie-care om, crede că e condus de sorte, sau are sorțea sa proprie, pe care apoi lumea o numesce și: „Destin”. D. e. Un om orecare ajunge împărat. Ce dăce lumea despre acela? „Așa a fost născut să fie împărat!” sau: „Așa a fost destinat se fie împărat!”

Turcii sunt așa dăcând mai mult adoratorii și închinătorii Destinului. Ei asemenea cred că fie-care Turc își are destinul său, ce e mai puternic chiar de cât Mohamed profetul. Se știe p. e. din istoria turcască, că pornind un Vezir dela Stambul cu o armată colosală spre Buda, dar plouând teribil când ostașii erau pe la munții Balcanici, totă armata a denegat vezirului ascultarea de a merge și a intră în Ungaria, strigând că ar lucră contra Destinului, ce nu a dat Turcilor acesta invasiune, de orecare el le-a arătat prin grăsnica tempestate, că nu consimțesce.

Cei vechi, amintesc cu privire la sorte următorele: Când Joe creă pe om, apără înaintea lui o ființă frumoasă, ținând într-o mână un ofiomorfon (sbicium de șerpi) er în alta un vas plin de faguri de mnere. Arogat pe Joe ca să-i deese ei pe om, căci îl va ține tot cu faguri de mnere. „Al teu se fia!” — dăce Joe. Ei,

Castelul vânătoare dela Morizburg.

dar acesta jună înșelătoare, deveni favoritoare, și alegea cui întindea câte un fagur de mnere; ba unora le dea și câte o lovitură.

Așa croise ei prin concepțiunea lor ingeniioasă tipul Fatului și al sorții. Și e așa până azi. Câți oameni nu sânt loviți de crudul flagel al sorții, și câte vaiete și alerimi, nu scote acest flagel al sorții, și câte vaiete și lacrimi, nu scote acest flagel din inima omului?

Sânt până în ziua de astăzi oameni cari pe față se dau de fatalisti. Dar nu oameni rustici, ci oameni cu carte. Cu toate acestea sistemul fatalistilor a fost combătut nu numai de filosofii bisericii, ci și de filosofii lumesci.

Nu numai poporul nostru e fatalist, ci sânt fatalisti și de cei cu capul, pline de idei, teorii și esperințele!

Unii filosofi pun credința rusticului în Țeitate pr. și crederea în sorțe și fatalitate numai la poporele primitive și neculte. Ei dic: „Poporele neculte ne mai fiind capabile să scruteze cauza deosebitelor efecte ce se întâmplă în lume, ce fac? Dic la toate: „Așa vré Ddeu!“ Și apoi tot acesti filosofi, cari combat credința rusticilor sânt cei mai superstițiosi, căci ei intru adevăr cercă cauza lucrurilor, însă neputând afla cauza cauzei, mintea lor se perde în neant și ei se întore éráș de unde au purces; va să dică atât pot afla și ei, cât și un rustic. Căci étá unii sânt nihilisti, alții fatalisti, alții occasionalisti, alții sceptici etc.

III.

Trei mominte principale are omul în viață. Acestea sânt: Nașcerea, Căsătoria și Mórtea. Fie-care din acest moment, e incununat la poporul român de o mulțime de datini, ceremonii antice și altele.

Vom vorbi despre Naștere.

Românul crede (dar cam dispăre astă credință pe unele locuri) că la nașcerea ori-cărui om nescari ființe nevădute stau la feréstă și dau noului născut sorțea sa în viață. Românul numesce pe acestea ființe: „Ursite, Ursitori, Ursitoare“.

Românul dicé: „Așa mi-o cântat Ursitorea la feréstă când m'a născut mama!“

Féta mare merge pe la vrăjitori, ca să-și cante: „pe Ursită“; ad. să întrebe pe vrăjitoare ca să-i descopere, cine e acela, (sciut de Ursitori încă pe când s'a născut ea), cu care se va căsători; séu că are ea „ursită“? Ce va să însemne, că ore are parte de căsătorie.

Ce erau oraclete, de cât nesce vrăjitori, cari spuneau oamenilor sorțea lor viitoare ad. ce sorțe le este designată de Ursite?

La poporul Daco-român până azi a remas vorba: „Măi că bine ți-a cântat Ursita“. O baba, imi spuse odată, când ea a auđit pe cineva cântând: „Dórá numai Ursitorea sciú cântá mai bine“. Mai este și acea datină, când se nasce vre-un copil, că moșile se tem a privi la feréstă, nu cumva să fie Ursitorea, căci ei nu e bine să le vedă.

Ore nu a remas cuvântul: „a cântá“, (ce se dicé de Ursite) din timpurile vechi, când asemenea se dicéa despre oracle că ei (oraciu) i-a cântat, așa séu așa; de unde intru adevăr oraciu își da respunsul seu cu două înțelesuri în versiculi rithmice. Așa d. e.

„Afirmo te Aeacida Romanos vincere posse“.

séu

„Ibis redibis nunquam in bello morieris!“ etc.

Este bine a ne interesá de tot cuvântul ce se aude întrebându-se în datinile, superstițiunile și credințele poporului nostru, căci Românul în acestea are cu-

vinte remase chiar de acelea, ce erau întrebunțate de anticitatea romană.

Se scie că Românul la toate sêrbătorile are anumite datini, pe cât de frumoșe, pe atât de însemnate și sante. Aceste datine a fost conservate de el prin cursul seclilor, de când veni din Italia: El le-a păstrat, lui i-au fost dragi, căci a fost frumoșe și el s'a ținut mândru cu ele. El le-a împreunat cu ceremoniile religiunii sale și est-mod sêrbătorile românesce au un colorit clasic, atât din punct religios, cât și profan. Sêrbătorile Românului sânt creștine, ér forma lor e sublimă și încântătoare. Crăciunul, anul nou, Pașcele etc. Românul le incunună cu o mulțime de datine și datinile nu sânt rele (precum dic unii superficialisti) nu, ele sânt frumoșe și Românul are mare atragere cătră ele. Colindătorii la Crăciun, darurile la anul nou, óuele roșii la Paști ore nu innaltă acestea mult farmecul sêrbătorii!?

Voi să vorbesc despre datina poporala, ce se face de poporul nostru în séra spre „Sânziene“.

Se scie, că fetițele și fetele mari merg în séra spre Sânziene pe câmp, adună florile numite Sânziene, le aduc acasă, le împletesc în cununi, dar fac atâtea cununi câți căseni se află și apoi le aruncă pe casă. A cărui cunună nu se opresce pe casă la prima aruncare, despre acela apoi se crede că va muri, căci i-a „picat cununa“.

Dar fetele mari se servesc de astă ocaziune spre a-și căută și „pe ursită“. Féta adevă credé, că decă are ursită, atunci deminéta va află în acea cunună un fir, séu mai multe de pěr și încă negru, galbén, va să dică după cum e pěrul acelaia ce o sê-i fia bărbat. Și cine crede ea, că-i aduce acest pěr? Ursitorile! Ea crede, că Ursitorea se duc nóptea la patul celui june desemnat ei, i rup un fir séu mai multe din pěrul lui, vin apoi și-l pun în cununa ei de pe casă, ér ea deminéta il află acolo. Care féta nu află fir de pěr în cununa, se simțesce réu și cugetă că ea intru adevăr nu o sê se mărite. Despre acesta am întreat pe mulți, și toți a đis, că de multe ori fetele intru adevăr află fir de pěr în cununa lor dela Sânziene. Noi însă aci nu facem critică, ci numai producem, ceea ce am auđit din gura poporului.

(Incheierea va urmă.)

S. P. Simon.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

35) *Sminta, smintă*. Cuvântul „sminta“ este foarte usuat în graiul bănățenesc, și are asemenea înțeles ca „smintela“, dar mai întrebunțat de cât acesta pentru forma sa cea scurtă. În Transilvania încă este usuat cuvântul „sminta“ după cum m'am incredințat dela bărbați demni de credință din Transilvania. Dositeiu, metropolitul Moldaviei, psaltirea în versuri, Iași 1673 pag. 53 dicé: „întreg și fără smintă“. Deci ne cuprinde o mirare, cum pôte dicé dicționarul Academiei de Laurian și Massim pag. 543 vorbind despre „smintela“, cumcă: „unii au format și smintă în același înțeles, însă amândoué (și smintela) sânt de réu gust“. Trist lucru când într'un dicționar românesc din 1871 se vorbește astfel, neluând în socotință, cumcă cuvintele „smintă“ și „smintela“ esistă dela începutul Românilor în limbă, și nu se pot înlăturá prin fâuririle unor oameni nepricepuți. Trebuie sciut cumcă, chiar din cuvântul „smintă“ s'a format „smintela“ și „smintire“.

Cuvântul „smintă“ și „sminti“ înseamnă în graiul bănățenesc în înțeles primar : a) error, errare lat., defaut, faillir fr., Fehler, fehlen germ., d. e. a făcut o smintă, sau mai multe sminte în scrisore; smintă ta nu e vina mea; nu este om în lume fără smintă; a smintit pe om dela lucru; a smintit calea cea dréptă; trebuie băgat de sémă, căci ușor smintesce omul când măsura; dă-mi pace nu me sminti când scriu; care lucră înțelepțesce nu smintesce; b) în înțeles derivat, figurat apoi înseamnă cuvântul „sminta“ și „sminti“ : defect trupese și sufletesc; defectus, perturbatio mentis lat., defaut, egarement de l'esprit fr., mangel, fehler, geistige Verwirrung germ., d. e. este cu smintă la picior, de aceea ambla schiop; nu te face cu smintă (smintéla) la cap (se dice de un om, care se face cu de adinsul nepriceput la cap, cu scop spre a seduce pe altul); acest cal este fără smintă (fără defect); oia acésta are o sminta (când bați în ea și nu sună bine); omul acesta este smintit la minte.

Cumcă cuvântul „sminti“ de după înțelesul primar înseamnă numai „errare“ lat., fehlen germ. se adevărește și din Bobb : Dictionariu românescu-latinescu-ungurescu, Cluș 1822 tom. 2 pag. 374 asemenea și din dicționarul de Buda. Dositeiu, metropolitul Moldaviei : Psaltirea în versuri, Iași 1673 pag. 53 încă dice : „intreg și fără smintă“, de unde neîncredințăm nu numai despre vechitatea formei „smintă“ ci și despre semnificațiunea de „error“ lat., Fehler germ., a acestui cuvânt în acésta forma. Numai „smintit“ drept participiu, se întrebuințază mai vârtos pentru omul conturbat, adecă smintit la minte, și aci se vede apriat înțelesul derivat, figurat, ori metaforic al cuvântului.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 352 schimosind și intortocând înțelesul logic al acestui cuvânt, spre a pute scóte din el o etimologie slavă, spune că înțelesul primar al cuvântului ar însemná : troubler, deranger, distrair, détrageur, porter dommage, faire tort, prévenir franc., adecă : trüben, in Unordnung bringen, zertheilen, aus dem Gange bringen, schaden, leiden, Unrecht thun, verdrehen germ., fiind că astfel cu înțelesul primar (nu figurat) trebuie traduse în germănesce cuvintele franceze. Mai de parte produce dl Cihac spre a ilustra cuvântul următoarele frase : „a smintí mintea cuiva“, egarer l'esprit a q. fr., care frasă este cu totul falsă, nepomenită și neauđită în graiul Românilor din Austro-Ungaria (numai un străin care nu a crescut cu geniul și spiritul limbei romănesce, póte rostí o astfel de frasă); „a se sminti“ se troubler, se deranger fr., adecă : a se turburá, a se confundá, care frasă nu póte avé atare semnificațiune, de órece înțelesul primar al acestei construcțiuni este numai și numai : se tromper, s'egarer fr., sich täuschen, sich irren germ., érá înțelesul figurat póte avé loc numai atunci când se rostese și cuvântul „minte“ (mens) dicénd : a se sminti la minte.

Cuvântul „smintéla“ asemenea este trădus réu de dl Cihac cu : trouble, dérangement, dommage, préjudice, tort fr., de órece „smintéla“ are asemenea înțeles cu „smintă“ precum mai sus arétarăm, și precum se vede înțelesul cuvântului din dicționarul de Bobb și cel de Buda. Participiul „smintit“ spre a avé înțelesul de : turburat la minte, trebuie totdeuna să fie însoțit de „minte“ (mens), séu se subînțelege acest cuvânt.

Dl Cihac combină cu cuvântul „smintesc“ și cuvântul „sumuț“ și „asmuț“, care are înțelesul de : excitare lat., hetzen, anhetzen germ., și acésta o face dlui érá tot cu acel scop de a mijloci o etimologie slavă, căci altmintrele ne esistând nici o legătura în formă și concept, între aceste două cuvinte, nu putem sél-pricepem pe dlui.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 352, după ce a intortocat și falsificat estmod semnificațiunea cuvântului, il deduce dela paleoslov. „sümesti“, „süméta“, care înseamnă : turbare lat., sümatať : turbatio lat., combinând și pe rus. „smustati“, „smutiti“, „smucati“ cu înțelesul de : troubler, susciter fr., trüben, erwecken, anhetzen germ., pe croat. „smești“, „smutnja“, „smucati“, „smutiti“ : troubler, empêcher fr., trüben, hindern germ., „sméca“, „smetnja“, „smutnja“ : trouble, tumulte fr., Trübung, Tumult germ. Dar trebuie să observăm, cumcă dl Cihac nu este original aci, pentru că impulsul la acésta nenorocita etimologia, l'a dat dl Miklosich : Lexicon paleosloveno-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 938—939, combinând și cuvântul romănesc „smintesc“ cu paleoslov. „sümesti“ : turbare lat., ne luând în socotință, cumcă, nici forma mici conceptul cuvântului nu concede acésta etimologie.

Origina cuvântului este nesmintit romană, căci despre acésta marturisesce, chiar forma cuvântului, deci :

a) cuvântul „smintă“ și „sminti“ il putem derivá dela „ex-mente“ lat., pentru că „s“ dela începutul cuvântului este urđit din „ex“ lat., și înseamnă un ce contra minții, o abatere dela minte și principiile sale normale, adecă înseamnă o „eróre“ chiar ca în „ex-lex“ lat., care după Du Cange : Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 tom. 3 pag. 154 înseamnă : factum contra legem, injuria, maleficium, delictum — despre ce se póte vedé și Diez : Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1856—60 t. 2 p. 397 cu privință la semnificațiunea lui „ex“ in : ex-heres, ex-lex, expers etc., dar

b) cuvântul „smintă“ și „sminti“ se póte derivá și dela „menda“ (mendum) latinesc, care înseamnă „eróre“ cu „s“ protetic, neetimologic, care se prepuce cuvântului numai pentru buna sunare, și astmod se face „s--menda“ apoi prin strămutarea lui „e“ în „i“ și a lui „d“ în „t“ se face smintă. Despre acest „s“ protetic dice Diez : Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1856—60 tom. I pag. 327 : „Die Sprache (italienische), fügt sich selten dem Worte ein unetymologisches „s“ verstärkend vor, wie in : sbieco, sbulimo, scalabrone, smania, smaniglia, smergo, smintia, spiaggia — neben : bieco, bulimo etc. In den Mundarten wird diese Prothese noch weiter getrieben, besonders in der mailändischen“. Adecă : „Limba (italiană) adaugé dinainte spre întárire nu arare ori un „s“ neetimologic, ca in : sbieco, sbulimo, scalabrone, smania, smaniglia, smergo, sninfia, spiaggia, lângă : bieco, bulimo etc. In dialecte se estinde acésta protésă mult mai de parte, mai vârtos în cel milanes“. In Monti : Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845, apoi tot Monti : Vocabolario di Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 aflăm o mulțime de cuvinte cu „s“ protetic d. e. sverza, spesega, scernere, sgrif, slavaz, slita smachina, smajvca, sciavo, sciambo, spuza, pentru : verza, pesega etc. In Toni : Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 pag. 102—349 aflăm „scambi“ pentru „cambio“ ital., chiar ca în limba română „schimb“. In Morri : Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 aflăm d. e. slofa pentru lofa, sbelz pentru belz, sbiesun pentru biasimo, sbocc pentru bocc, sbuce pentru „buce“, scartozz pentru cartoccio, scurozz pentru coruccio, sfurbi pentru forbire, sgaf pentru gaf, slurdé pentru lurde, smadrize pentru madrize, smanché pentru mâncare, snarbé pentru nerbare. In Banfi : Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 aflăm sliquid pentru liquid, sgonfi pentru gonfio etc. Tot Banfi în precuvântare ne spune, cumcă „sgonfia“ înseamnă în dialectul milanes „gonfiare“ italianesce, adecă : ganfá (ingánfá) inflá, érá în dialectul

toscan însemnă „sgonfiare“ cu totul contrariul, adică: desganfă, desinflă. În Anghi: Vocabolario veronese, Verona 1821 pag. 71—72 aflăm „spuzzar“ pentru „putire“, „strabelo“ pentru „trabello“, „strabuco“ pentru „trabucco“. În latinitatea evului de mijloc, după Dieffenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1856 asemenea aflăm acest proces cu „s“ protetic d. e. spenula pentru penula, spirgum pentru pîrgum, spoma pentru poma, stripa pentru tripa, scarsela pentru carsela etc. Până și în limba grecă se află *σπιζοος* pentru *μυζοος*. Astfel de procedura cu „s“ protetic are și limba noastră în „sturdiu“ (sturz) din „turdus“ lat., în „scôrta“ din „cortex-cis“ lat. Apoi trebuie a ști cumcă „menda“ lat. pentru „error“ se află mai în toate dialectele italienești, drept aceste, este cuvânt al graiului popular. Din cele până aci spuse se documentează, cumcă cuvântul „sminta“ poate derivă de după toate legile limbistice din „menda“ (error) latinesc, cu „s“ protetic, făcându-se „smenda“ apoi „sminta“. Mai de parte:

c) Cuvântul „sminta“ și „sminti“ se poate deduce și din „mentiri“ lat., care însemnă „a minți“, mentir fr., lügen germ., pentru că acest cuvânt se crede a fi format ăra din „mente“ (mintă) lat., și ar însemnă un act contra minții, o abatere dela mintea sănătosa. În limba spaniolă „mentir“, „mentira“ și „mentiroso“ are semnificațiunea nu numai de „minți“, ci și de „sminti“. Tot asemenea aflăm în Burguy: Grammaire de la langue d'oïl, Berlin 1856 tom. 3 glossaire pag. 244 „mentir“ și cu înțelesul de „faillir“ și „manquer“ fr., fehlen, mangeln germ. Cuvântul acest „mentire“ primesc în limba italiană și un „s“ protetic și sună „smentire“ și „smentirsi“, care are semnificațiune de: dementir, se contradir fr., lügen strafen, sich selbst widersprechen germ. Precum vedem cuvântul acest italianesc „smentire“ desvôltă deja semnificațiunea cuvântului românesc „smintire“, apoi înțelesul se întregesc în această direcțiune prin limba spaniolă și „langue d'oïl“ francesă. Însemnăm aci, cumcă în mai multe dialecte italienești au luat „mentire“ forma de „smentire“ cu „s“ protetic. Estmod aflăm în Porru: Dizionario sardu-italianu, Casteddu 1832 pag. 530 „sminciri“ și „smenda“, în Azzi: Vocabolario ferrarese-ital. pag. 279 „smentagh“, în urma:

d) Cuvântul „sminta“ și „sminti“ se poate derivă și din „scemo“ și „scementito“ italianesc, căci noi aflăm în Blanc: Etymol. historische Grammatik der italienischen Sprache, Halle 1814 pag. 634 unde tractează despre dialectele italienești, cumcă „scementito“ (în dialectul dela Roma), care vine înainte într'o soneta, are semnificațiunea de „smintit“ (la minte), „matto“ italienește. În limba italiană nu aflăm verbul „scementire“ dar de după datele aci produse trebuie să-l presupunem a esista în dialectele italienești, cu înțelesul de „sminti“, căci din „scementire“ și „scementito“ (resp. smentire și smentito) prin elidarea lui „e“ se face formal „sminti“ și „smintit“, și aci înțelesul logic nu lipsesc.

Deci credem a fi demonstrat mai pe sus de totă îndoieala, cumcă cuvântul „sminta“ și „sminti“ este unul dintre cele mai vechi și straordinarie cuvinte de limba romană rustică. *

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

* În numărul premergătoriu 24 au intrat în acest tractat unele sminte cari se îndreptă în următorul modă. Pag. 291 colona I șirul 18 de din sus se întregesc construcțiunea astfel: „A răspunde „stearp“ în loc de „sterp“ este contra dinamiceii limbii mâne. Cuvântul „sterp“ se întrebunțază nu numai pentru

Oglindile magice.

Un tiner fizic engles, d. W. E. Ayrton, a descoperit secretul proprietăților miraculoase ce au unele oglinzi japoneze. E multă vreme de când aceste oglinzi magice escită curiositatea Europei.

Di Stanislas Julien a avut dreptate când dicea: „Mulți învățați celebri au voit să descopere adevărata cauză a fenomenului ce presintă unele oglinzi metalice fabricate în China. și supranumite oglinzi magice, însă cercetările lor n'au avut nici un rezultat“.

De acum înainte putem și noi să fabricăm acele renumite oglinzi japoneze.

În Japonia, oglinda magică, obiectul unei adevărate venerațiuni, este un simbol religios; se găsește în temple, la persoane cu poziții înalte și chiar în palatul imperial.

Marele palat dela Isé, în care fuse depusă prima oglindă de acest fel, are pentru Japonezi aceeași importanță ca sf. Mormânt la Greci și Armeni și ca Meca la mahometani.

Oglinda japoneză are tradițiunea ei mitologică.

Deița Sorele se necăji într'o di (pe atunci se supăra și deitele ca simplele muritore); se ascunse într'o cameră și îndată întunerul cuprinse lumea. Tristețea eră pe toate fețele. „Dați-ne pe deița!“ strigă poporul spăimântat.

Deii o rugară să revie, însă deița eră tot supărată, și noptea continua a-și întinde vëlul seu cel negru peste pământ. Se ținu adunare, să încercă toate strata-gemele, dar însădar. Atunci deii avură fericita idee d'a fabrică o oglindă și a o așeză la intrarea peșcerii.

Deița vëdu o aureolă de foc strălucind afară; se vëdu în oglindă și se cređu înlocuită cu o rivală.

Nu se mai gândi, și dintr'o săritură eși afară.

O lumină aurie cuprinse diu nou pământul, și poporul entusiasmă se prosterna la picioarele deiței Sorele.

Când se fundă imperiul Japoniei, deița dete oglinda unui nepot al ei și i dîse: „Să consideri această oglindă ca pe un spirit al meu, să o conservi în aceeași odaie în care vei locui, și să o onorezi ca pe mine însă-mi“.

Dela această epocă depărtată, oglinda metalică se bucură în Japonia de un mare respect.

Ea se compune dintr'un disc de bronz cam de un centimentru în grosime și 15—25 centimetre în diametru; are o mănuașă de același metal încungitură de bambuc. * Una din fețele discului are în relief deseme, embleme religioase, arbori, flori, animale etc. Cealaltă față puțin bombată și perfect lustruită, este acoperită cu un amalgam (cositor și mercuriu) și constituie oglinda propriu dîsă.

Când cineva stă în fața părții lucioase, se vede et în ori ce oglindă ordinară; însă decă se espune această față lustruită la rațele soarelui astfel ca să le reflecteze pe un paravan, se vede că apare pe acel paravan desemele care sînt pe dosul oglindei. Fie-care linie este reflectată luminosă. Efectul este analog cu acela care l'ar produce o oglindă tăiată pe liniile unui desen care și luminată pe la spate. Acesta justifică numirea

mueri ei și pentru animale“. Mai departe șirul 32 de din sus s'a tipărit „guinca“ în loc de „giuinca“. Șirul 13 de din sus „gnella“ pentru „agnella“. Colona II șirul 17—18 de din sus „sce“, „cî“ în loc de „see“, „scî“. În șirul 2, 25 și 27 de din sus „Italiici“ pentru „Italiie“. În urma pag. 292 col. I șirul 20 de din sus s'a tipărit „contradițiune“ în loc de „contrațiune“.

* Un fel de trestie de India care crește la o înălțime de 60 picioare. Se fac din ea bastoane numite bastoane de bac.

ce se dă în China acestor oglinzi magice (âncă din secolul IX) numire care sună astfel: Theou-Kouang-Kien, séu: oglindă care poate fi pătrunsă de lumină.

Fenomenul este în adevăr curios. Discul de bronz este destul de gros și cu totul opac; pe suprafața lustruită nu se observă nici o linie — din cele din dos — nici chiar cu microscopul. Și cu toate acestea desemele în relief din dos se reproduc ca prin magie și cu o perfecțiune admirabilă pe paravan.

Cum, arbori și animale desemnate în relief pe o bucată de bronz espusă la lumină numai cu partea lucioasă, se pot reproduce la distanță pe o suprafață albă?

Multă vreme s'a căutat explicațiunea acestui fenomen.

Să poate chiar bănuî că primii fabricanți nu sciau acest mister cum nu-l sciau nici neguțătorii din timpul nostru.

Aceste oglinzi au fost cunoscute din antichitate, mai întâiu în China, apoi în Japonia și chiar în Grecia și Italia.

Istoricul italian Muratori vorbește de o oglindă magică găsită sub perna episcopului din Verona care fu mai târziu condamnat la moarte dela Martin della Scala, și despre o altă oglindă descoperită în casa lui Colla da Rienzi, pe al cărei dos se cetia: Fiorone.

Acest fel de oglinde erau foarte răspândite prin oraculele grece și etrusce și pe la fermecătorii din Evul Mediu.

Mulți învățați din epoca noastră nesciind ce se dăce, au conchis că oglinda japoneză este o mistificare, o scamatoriă.

Sir David Brewster credea că fabricantul ascundea un faesimile al imaginii în relief în mijlocul metalului.

Wheastone, Arago, Humboldt, Savart, emiseră, cam pe la 1833, teorii cari n'au putut rezistă când s'au esaminat cu atențiune.

Italianul Govi (cari locuia în Franța la acea epocă) pare că indică cel dintăiu soluțiunea problemei; însă numai după numeroasele cercetări experimentale ale dlui Ayrton, nu se mai poate pune la îndoie că cauza adevărată a reflecțiunii luminoase produsă de oglinzile japoneze.

Totul depinde de fabricațiune. Dar nu se poate admite că primii fabricanți au știut mai dinainte acest rezultat; s'a dat acestor oglinzi proprietatea ce au, fără intențiune; ea a rezultat din chiar modul cum au fost fabricate. Etă cum sânt făcute:

Discul este format dintr'un aliagiu compus din 75 părți aramă, 23 cositor și 2 sulfur de plumb și de antimoniu.

Aliagiul se tornă într'un tipar format din două părți circulare lătărețe. Pe o față a tiparului sânt deseme sculptate: arbori, animale, etc. cari se reproduc în relief pe discul turnat.

Rondela metalică obținută cu modul acesta, nu e așa grosă și este pusă pe o măsă de lemn unde se începe a fi lucrată. I se dă în partea opusă reliefele o mică curbură care face discul puțin convex. Spre acest scop, metalul trebuie răzuit încetșor pe suprafața nedeseșnată cu un instrument de fer numit „magebo”. Instrumentul apăsă pe metal, îl desformă puțin câte puțin, așa că-i face suprafața concavă.

Însă acest magebo luându-se de pe disc, presiunea încetă și elasticitatea metalului îl ridică cu atât mai energie cu cât fusese mai mult apăsă, astfel că suprafața metalică mai întâiu concavă devine convexă.

Se lustruesce apoi și se unge suprafața cu un amalgam de mercuriu și cositor 50 la sută.

În timpul când se imprimă metalului curbura, se produce o particularitate care dă cheia problemei.

Metalul se desformă cu mare greutate în părțile cari corespund reliefele din partea cealaltă a discului, reliefele rezistă; și când luăm instrumentul și elasticitatea metalului tinde a bombă discul; nu-l poate bombă în punctele corespunșătoare cu liniile în relief. Acesta are de efect d'a mântine plane și chiar concave liniile metalului aședate simetric în dosul reliefele.

Aceste inecualități de curbură nu se pot observă cu ochii liberi; și liniile concave pe care ochiul nu le vede, sânt arătate într'un mod distinct de lumina reflectată pe suprafața lustruită. Se scie că în reflector convex face să divergeze rașele luminoșe, pe când un reflector concav le intrunesce și le încrucșează.

Liniile concave de pe oglindă jocă rolul de reflectori concavi; intrunesce rașele și pe ovalul alb, reprodus pe paravan de lumina solară reflectată de oglindă, se ved într'un mod distinct în linii strălucitoare, liniile corespundente ale desemeului în relief. Imaginile apar astfel luminoșe.

Henri de Parville.

C u g e t ă r i.

Omul răbdător este mai de lăudat de cât omul curajos.

Fugi de un bine presinte decât în viitor trebuie să-ți faci vr'un rău.

Cu mâna închisă nu prinși musce.

Vorbesc puțin, și ascultă mult.

Nu amână pe mâne ceea ce poți face astăzi.

Un foc mic încălșesce mai mult de cât un foc mare care arde.

Când esti singur gândesce-te la defectele tale; când esti în societate uită pe ale altora.

Cel ce nu poate să se stăpănescă vorbind, este ca o cetate deschisă, care nu este încungiuată de ziduri.

Silesce-te să fie bun ceea ce gândesci; căci decât gândurile sânt bune, acțiunile tale vor fi și mai bune.

Un frate este un amic dăruit de natură.

A gândi o fericire curată, este a voi un cer fără nori.

Lucrăză ziua spre a avé dreptul să te odihnesci noștea.

Bucuria sufletului întreține sănătatea corpului.

Mai bine să fii muștrat de un om înșept, de cât sedus prin lingușirile unor nebuni.

Își iubesc cineva prietenul chiar decât ar fi făcut rău la totă lumea.

Cine are pré mulți amici, n'are nici unul.

Un cuvânt din gura amicului are puterea unui tăș de sabie.

Un amic lângă tine e mai bine de cât unui frate departe.

În șilele de nenorocire se cunosc adevărați prieteni.

La o móră, la un césornic și la o femeie, totdeuna este ceva de reparat.

Cerul innorat și femeile sulemenite nu durăză mult.

Femeile au argint viu în creeri și ceră în inimă.

Greșela cea mai mare ce poate comite un om este d'a-și uită că a fost intim cu cineva.

Omul căruia i e fôme pentru că nu are pâne, și omul căruia i e fôme pentru că bucătarul seu îl face să astepte, sânt același om fisic. Deosebirea este în omul morale.

Amorul platonice este cea mai mare minciună ce ne facem nouă ênșine.

Mama lui Stefan cel mare.

La inaugurarea statuei lui Stefan cel mare in Iași și dl B. P. Hășdău a rostit un discurs, ca delegat din partea corpului profesoral din Oltenia.

Din acest discurs frumos reproducem următoarea parte pré interesantă și instructivă :

„Stefan cel mare, gloria numelui românesc și una din stelele cele mai strălucite ale gintei latine, eră fiul unui Bogdan-Vodă, ucis la 1454 de cătră un rival al seu numit Petru-Aron.

In intervalul celor doi ani cât a domnit Petru-Aron, ce se făcea óre cu marele Stefan, remas fără tată? Unde se va fi adăpostit el dinaintea urgiei aceluia ce-i ucisese pe tată și-i răpise tronul?

Écă ce ne spune Cronica lui Urechia sub anul 1456 :

„După doi ani a domniei lui Petru Vodă Aron, rădicatu-s'au dela *Tera Muntenescă* Stefan-Vodă, feciorul lui Bogdan-Vodă, cu mulțime de óste muntenescă. Petru-Aron a fost strivit, ér Stefan a devenit Domn al Moldovei.

Acest refugiu in țera Muntenescă și ajutorul căpătat dela Munteni remăneau până acum o enigmă. Domnii cei destronați și copii lor fugiau in străinătate ca să-și caute un adăpost numai acolo pe unde aveau amici devotați cuscrii seu némuri. E bine, astăzi enigma se limpedesce, căci fântănele istorice ne permit a constată, că . . . muma lui Stefan cel mare eră *Oltencă*.

Intr'un crisov dela 9 iuliu 1446, făcând mănăstirii Probota mai multe donațiuni, marele Stefan ăice : „pentru sufletul tatălui nostru Bogdan-Vodă și pentru sufletul mumei noastre Maria . . .” Prin urmare, muma eroului se numia Maria. Dar Stefan mai avea o soră numită tot Maria ; apoi din nevestele sale succesive, trei au purtat acelaș nume.

Pentru deosebire, muma Domnului eră cunoscută in popor ca *Oltencă*. In pomelnicul dela mănăstirea Bistrița, descoperit prin neobositul zel al dlui D. Sturdza, călugării chiar din acel timp pomenesc fórte lămurit : „pe Stefan-Vodă fiul lui Bogdan-Vodă și pe muma-sa *Olénca*”.

Stefan cel mare eră Moldoven prin tată, Oltén prin muma. Și ce muma ! O eroină, de care trebuie să se fălescă in veci valea Oltului. Cronicarul Neculcea ăice, inregistrând o legendă din gura poporului : „Stefan-Vodă cel Bun, bătându-l Turcii la Răsboieni, a mers să intre in cetatea Némțului, și fiind muma-sa in cetate nu l'a lăsat să intre și i-a ăis că : „paserea in cui-bul seu pieré, ei să se ducă in sus să stringă óstea, că isbenda va fi a lui ; și așa pe cuvântul mâne-sa s'a dus in sus și a strins óste . . .”

C e e m a m a ?

(Din Dvorzak.)

Mama e o *nimă*, pruncii sânt gura, din acestia putem, sci ce locuesce in inima maternă.

Mama e un *grădinar*, pruncii sânt florile, la acestia putem vedé cum le grigesce mama.

Mama e o *flacără*, pruncii sânt lumina, din lumină să pôte judecă cât de puternică e flacăra.

Mama e o *viță de vie*, pruncii sânt struguri, des-

pre struguri se cunósce de ce soiu, bun au réu e vița?

Mama e un *capital*, pruncii sânt camăta, din camăta să pôte deduce importantă capitalului.

Mama e un *pom*, pruncii sânt fructele, despre acestea să cunósce pomul.

Mama e o *flóre*, pruncii sânt albinile, acestea cu-leg cu atât mai multă miere, cu cât e mai multă in flóre.

Mama e un *orologiu*, pruncii sânt arătătoarele, acestea ne arată cum umblă orologiul bine seu réu.

Mama e un *păstor*, pruncii sânt oile, din vivacitatea pruncilor să pôte cunósce diligența mamei.

Mama e un *suflet*, pruncii sânt corpul, sufletul lo-cuiesce in corp viu.

Mama e o *până de scris*, pruncii sânt ênsași scri-sórea, din conceptul scrisórei se cunósce autorul.

Mama e un *năier*, pruncii sânt barca, acesta mer-ge acolo unde e indreptată.

Mama e o *trimbiță*, pruncii sânt echoul ei, despre acesta se cunósce bunătatea trimbiții.

Mama e o *regină*, pruncii sânt supușii, ferice, de trei ori ferice de supușii cari au o regină bună și in-țelepță.

Ioan Petran.

Bucătăria la Greci.

Sântem noi óre tot atât de delicați gastronomi in vécul al noué-spre-ăeclea pe cât erau *Grecii* in seco-lul lui Pericles?

Đcă arta bucătăriei a ajuns in ăilele nóstre la un grad de perfecțiune extremă, am incuragiat noi cel pu-țin pe novatori, după cum să făcea la Atena in *țimpu*l Aspasiei?

Écă un exemplu care de sigur va fi apreciat, in *țimpu*l de ospete in care trăim.

In anul 470, inainte de Cristos, ómenii din finan-ce, de chef și gastronomii renumiți din capitala Aticei, formase o societate pentru incuragiarea și desvoltarea industriei culinare. Statutele prevedeau intre alte arti-cole, că un premiu de mai multe sute de drahme eră fundat in scopul de a recompensă procedeu cel mai minunat pentru a pregăti prepelițele, pânticele de lă-custe și de bondari, rinichii de șopêrlă și urechile de veverite.

La concurs se presintă un număr imens de can-didați. Comisiunea intocmită in acest scop făcea să funcționeze sub ochii sei pe concurinți, inaintea furna-lelor instalate pe piața publică ; ea nu împărtea pre-miile și recompensele de cât după ce bucatele erau gustate in piața chiar.

Dar marea cestiune gastronomică, agitată la Ate-nieni, fu acea a trufelor. Nu se cređu, că se va puté respłăti mai bine pe inventatorul unui bun procedeu pentru a pregăti acesta suculentă ciupercă, de cât de-cernându-i dreptul de burghesie.

Un anume Chiromenes câstigă premiul. Metoda constă in acésta : „se inveliau trufele încărcate cu slă-nină de porc din Tesalia, impreună cu usturoiu, smo-chine uscate, miere și struguri uscați intr'o turtă de pastă ; totul eră stropit cu vin alb de Corint și apoi eră copt in *țimpu* de o óră”.

Credem că gastronomii din secolul nostru nu ar fi de loc partizani ai unui asemenea procedeu ; dar óre nu s'ar puté formă capitaluri pentru a fundă un premiu destinat a respłăti pe inventatorul unei noi pregătiri culinare a trufelor?

Cu acésta ocasiune să amintim o anectodă hazlie.

Pe la începutul primului imperiu, erau în Paris trei case celebre pentru buna lor bucătărie, trei mese unde se scia ce vrea să dică a mânca: principele Schwarzenberg, ambasadorul Austriei; Ocurard, celebrul furnisor și Cambaures.

Aceste mari personaje își disputau cei mai buni bucătari din Europa. Ei își furau unul delat altul bucătării cu niște sume enorme.

În timpul ernei din 1805. un bucătar șarlatan, dicând că e brevetat de o mulțime de curți străine, anunță la Paris că el a inventat și a servit la masa unui pașă niște trufe à la Aspasié.

Cambaurs se grăbi de ai oferi o mulțime de bani, pe care bucătarul îi primi. Bogatul arhi-cancelar invită îndată la dejun pe gastronomii rivalii săi, Ocurard și Schwartzenberg, pentru a gusta faimoșele trufe, care fură servite invitaților ca nec plus ultra al acestui gen de mâncare.

Dér de abea gustară și îndată se și sculaiu de la masă, cu niște contorcosi și spasmi în grozime, amenințând și blestemând pe gazda lor.

Verificându-se lucrul, se constată că aceste trufe nu erau de cât niște cartofe carbonisate și amestecate cu lucurile cele mai sărate și mai pipérate.

Amfirionul, ferbând de mânie, voi să-și respune imediat pe bucătar, dér acesta luase precauțiuni d'a se face nevăzut.

Câte va zile mai pe urmă apărî un panflet în versuri caraghioase atribuit lui Desaugiers: Trufele lui Cambaures.

E c h o.

O aventură ciudată.

Acum câteva zile, bătrânul rege ale Sacsoniei eră la vânătoare împreună cu împăratul Francisc Iosif.

Apucându-i noaptea și aflându-se prę departe de reședință, cei doi vânători zăriră o căruță condusă d'un țeran.

— Să ne urcăm în această căruță, — dișe împăratul.

— Să ne urcăm! — răspuse regele. La vânătoare ca la vânătoare.

Țeranul i primi cu plăcere, și, după ce sfârșiră călătoria, împăratul i dete câți-va florini și-i dișe suridând:

— Scii pe cine ai avut în căruță?

— Pe legea mea, nu.

— Pe împăratul Austriei și pe regele Sacsoniei.

Țeranul convins că avea a face cu doi mistificațori, întrebă la rëndul seu cu un aer îndrăzneț:

— Dar dv. scii cine sânt?

— Nu.

— E bine! eu sânt șahul Persiei.

Și dete bici calului.

*

Ecă un anunț nostim găsit în diarul „Times” din Londra:

De vëndut

O maimuță, o pisică și un papagal.

A se adresă la dl Williamson, Morry-stret, care, însurându-se, nu mai are nevoie de aceste animale.

*

Copii teribili.

Dșóra Lili n'a fost cuminte și de aceea a fost dojenită de cătră bunică-sa care voiesce s'o silască a cere ertare.

Lili se împotrivesce.

— E bine, decă nu vrei, am să chem pe dracul să se te ia.

— Scfu fôrte bine că n'are să vie! Nu-mi e frică. Tata dișe în totdeuna vorbind de tine:

„Să te ia dracul!” Și cu tôte acestea esti tot aici.

Castelul vânătoare delat Morizburg.

— Veți ilustraținea de pe pagina 301. —

Ilustraținea din nrl presinte ni revocă în memo-rie epoca de mult trecută a cavalerilor, epoca în care eroii evului de mijloc petreceau timpul în lupte și vânătoare.

Impresurat de păduri seculare, pe malul unui lac cu apă cristalină se nalță castelul cu turnuri, în care din când în când resună sgomotul veseliei.

Cavalerii din giur și din depărtare s'adunau acolo spre a petrece dimpreună; apoi societatea urcându-se pe cai, eșea la vânătoare prin codrii și munții plini de căprioare.

Dar acuma în castel e tăcere. sgomotul a încetat, căprioarele nu se mai tem de vânători, ci es înainte castelului să beie apă.

I. H.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl T. Maiorescu, carele ne-a onorat cu promisiunea d'a scrie și pentru fôia noastră, va întreprinde în luna lui iulie și august o călătorie prin Șvițera. — Pr. Ssa Ioan Szabo, episcopul de Gherla, a fost decorat cu crucea mare a ordinului Francisc Iosif.

Hymen. Dl dr. Absolon Todea, advocat în Câmpeni, la 19 l. c. ș-a încredințat de soție pe dșóra Sabina Const. Cetățian, fiica dlui subjude reg. Marcu Cetățian din Reginul sășesc. — Dl Petru Elenesș ales paroc gr. or. în Atiaș în Biharia, la 24 l. c. ș-a cununat cu dșóra Elisabeta Jancu, fiica dlui Ioan Jancu învățător în Tăriani.

Societatea pentru fond de teatru român va ține anul acesta adunarea sa generală în Lipova la 6 și 7 august st. n. Inteligența română de acolo și din giur a ținut marți după Rusalii o conferință în care s'a ales un comitet pentru primirea adunării și pentru arangiarea părților sociale ale ei. Din petrecerile cari se vor arangia cu acea ocaziune amintim, că în diua primă se va da un concert, ér a doua un bal. Se speră, căci Lipova situată între Transilvania, Ungaria și părțile bănățice, este fôrte potrivită pentru asemenea adunări culturale românesci.

Concursurile Academiei române. 1) Premiul Năsturel-Herescu seria B. de 4000 lei, destinat celei mai bune cărți în limba română cu conținut de orice natură, tipărită delat 1 ianuarie 1883 până la 31 dec. 1883. 2) Premiul Statului Heliade-Rădulescu de 5000 lei, pentru cea mai bogată colecție de arii vechi populare române. 3) Premiul Lazăr de 5000 lei, pentru cea mai bună carte în limba română cu conținut științific, tipărită delat 1 ianuarie 1883 până la 31 dec. 1883, séu pentru cea mai importantă invențiune științifică făcută în decurs de doi ani precedinți premiării. NB. Concurinții la aceste premii vor binevoi a trămite la cancelaria Academiei române în Bucuresci — palatul universității — operile lor în câte două-spre-dece esemplare, până la 31 decembre 1883. *Concursuri vătore.* 4) Marele premiu Năsturel-Herescu de 12,000 lei se va decerne în 1885. 5) Premiul Statului Lazăr de 5000 lei, pentru „Studiu asupra agriculturii, industriei și comerțului în România” se va decerne în 1885. 6) Pre-

miul Alesandru Ion de 4000 lei pentru „Istoria Românilor în Dacia Trăiană, dela Aurelian până la fundarea Principatelor Moldova și Țera-Muntenescă”, se va acorda în 1887.

Castelul regesc din Sinaia are să fie gata la toamnă. Atunci apoi se va face inaugurarea. Pentru solenitatea aceea s'a comandat la Berlin medalii comemorative.

„Furnica”, cassa de economii din Făgăraș ș-a ținut adunarea constituantă în 15 l. c. Președinte ad hoc fu ales dl Alesandru Micu, notar dl G. Muntean. Direcțiunea societății s'a compus astfel: dnii A. Micu, Vis. Roman, B. Stanciu, N. Cosgaria, I. Roman, H. Duvlea, G. Făgărașan. Comitetul de supraveghiere: dnii N. Cipu, D. Chiserian, B. Negrila ordinari, B. Boeriu, D. Șerban suplenți. Se speră, că la 1 aug. institutul va începe activitatea sa.

Monument pe câmpul libertății. „Gaz. Tr.” a propus să se redice un monument pe „Câmpul Libertății” la Blaș care să eternizeze memorabila adunarea națională din 1848. În urmarea acestui apel tinerimea română din Alba-Iulia a și colectat pentru scopul acesta o sumă de bani, cari s'a înaintat la redacțiunea numitei foi.

O invențiune românescă. Se comunică „Românului”, că dl Trăian Teodorescu a sosit la Zürich, unde a intrat în relațiuni cu casa Escher Wyfs et Comp. pentru construirea batelului sub marin inventat de dsa și pentru care Camera României a votat un credit. Casa de mai sus adoptând propunerea, va pune în curând în lucrare batelul care va fi astfel construit ca să aibă o rezervă de aer atmosferic suficiinte pentru 12 ore de manevră sub apă la o adâncime ce se va determina după trebuință. Ecleragiul se va face prin electricitate.

Un monument în memoria lui Schopenhauer. Este vorba în Germania să se rădăce un monument în memoria filosofului Arthur Schopenhauer. Profesorul Max Müller adresază o scrisoare ziarului „Times” din Londra, pentru a solicita, în favoarea acestui proiect, sprijinul Engliterei în privința căreia Schopenhauer a fost unul din cei mai sinceri amici. Acest monument va fi rădicat la Francfort, unde marele filosof a petrecut cei din urmă ani ai vieții sale.

Illuminarea canalului de Snez. Ferdinand Lesseps espune în Academia de științe din Paris, că crearea unui al doilea canal peste istmul de Suez este otărite de Companie pentru a face față trebuinței unei transit ce crește în fie-care zi și a cărui însemnătate întrece ori-ce prevedere. Până la facerea acestui nou canal, și pentru a răspunde unei neindestulări trebuință orele de noapte pentru trecerea vaselor. Dăr mișlocele de iluminare întrebuintate până acum n'au dat rezultate multămitore. În loc d'a aședă lampel electrice pe vase, se vor instală faruri electrice pe marginele canalului. Prin urmare Lesseps solicită de la electricianii confrății săi din Academie cunoscințele proprii pentru a asicură eficacitatea acestei noii iluminări. D-nii Brégnat și Loewy au și făgăduit concursul lor d-lui de Lesseps.

F e l i u r i m i.

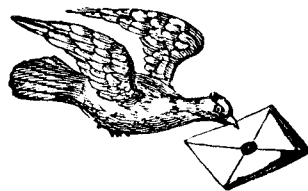
Conservarea fructelor. Un doctor american a făcut niște curioase esperiențe în privința conservării substanțelor vegetale și animale. Se aședă fructele:

mere, pere, struguri, etc. în straturi de bumbac ordinar puse în cutii de tinichea după care apoi se închide cutia cu un capac bine lipit. (Unii arendași americani negligază d'a închide s'a lipi bine cutia ceea ce face rău). Trebuie apoi a păstră aceste cutii într'o odă sau magasie recoroasă, însă unde să nu inghețe. Trebuie asemenea a se băgă de sēmă, că bumbacul silcesc cō cerea pōmelor, de aceea fructele ce ar voi cineva să păstreze în acest chip, trebuie a le culege înainte d' se cōce de tot.

Cultura viilor în Japonia. În Franția s'a format uă comisiune specială din ordinul ministerului d' agricultură, pentru a merge în Japonia să studieze cultura viilor în această țēră. După raporturile primite l' ministerul de agricultură din Franția, rezultă că în Japonia via este cultivată în regiunile cele mai frigurose. Membrii comisiunei sunt însărcinați să studieze posibilitatea aclimatisării în Franția a viței japoneze; în ca de reușită, să speră că are să se întindă cultura viei din Japonia în tōtă Franția.

Un carnetul unui bibliofil. Sunt mulți omenari își inchiuiesc că cărțile sunt făcute pentru a se dea pe ele. Adesea se cumpără o carte pentru a ȳice „O am... ȳi-o voiu imprumuta...” Alții cumpără cărțile numai pentru a le creiona pe margini. Unii ar în trebuinte cu plăcere o carte pentru a usca o urdică. Femeile iau adesea o carte: „Pentru a si pune în antru carliunții; Pentru a rupe o pagină s'aprinde focul. Pentru a copia o scrisore de amor bine făcută; Pentru a o citi, când este vorba de Codul penal la articolul: separațiune.” Sunt lucruri pe cari o femeie le dă înapoi: un șal, o umbrelă, etc.; dăr o carte? nici o dată!.. Cel mai mare semn d'admirație al unei femei pentru uă carte, este d'a o tăia repede și d'a o rupe trecându-și degetele printre foi.

Poșta Redacțiunii.

Deva. Ați reclamat înainte d' a apăre nr. 24. Cum să înțelegem această?

Dnei N. M. în Iasi. Se va publica. Cerem și continuarea.

Bucium-Poeni. Cele două poezii se vor publica. Așteptăm și novela promisă.

Dnei E. Z. în L. Binevoiti a ni le trāmite și vom alege din ele.

Călințarul sēptēmānei.

Ziua sept.	st. v.		Numele sântilor și sērbătorile.	Sōrele resare	Sōrele apune
	st.	zi.			
Duminecă	19	1	Sf. Iude fr. Dlui.	4 21	7 46
Luni	20	2	Sf. Metodie ep.	4 22	7 46
Marti	21	3	Mart. Iulian d. Tars	4 23	7 45
Mercuri	22	4	Sf. Evservie.	4 24	7 45
Joi	23	5	Mța Agripina.	4 24	7 45
Vineri	24	6	(+) Nasc. Sf. Ioan Bot.	4 25	7 44
Sāmbetā	25	7	Mța Fevronia.	4 25	7 44

Semestrul prim ianuarie—iunie și triluniul al doile april—iunie va espiră cu nr. 26. Onorabili nostri abonanti sūnt rugați a-și innoți abonamentele de timpuriu, căci abonanti a conto numai ne incurcă socotelile, de aceea noi nici nu putem primi asemenea abonamente.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu fīnariul lui Eugeniu Hollōsv în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.